

प्रधानमन्त्री दाहालले पाए विश्वासको मत

भाषा(प्रस)। सत्ता गठबन्धनमा आएको फेरबदलका कारण प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले १५ महिनामा तेस्रोपटक प्रतिनिधिसभाबाट विश्वासको मत लिएका छन्।

एमाले, माओवादी, रास्वपा, जसपा, एकीकृत समाजवादीको पाँच दलीय गठबन्धनको बलमा उनले विश्वासको मत प्राप्त गरेका हुन्।

प्रतिनिधिसभाको बुधवार उपरिथ २६८ सांसद मध्ये १५७ जनाले दाहालको पक्षमा मत दिए। ११० जनाले विश्वासको मत दिए। मत दिनमा भने एक जना थिए। कायेस, जनमत, लोसपा, राष्ट्रिय जनमोर्चा प्रधानमन्त्री दाहालको विश्वास उभएको थिए। प्रधानमन्त्री दाहालले

विश्वासको मत लिने क्रममा सम्बोधन गर्दै विश्वासको मत दिएपछि पूर्ण रूपमा विश्वास गर्न आग्रह गरेका थिए। २०७९ मंसिरको प्रतिनिधिसभा निर्वाचनपछि दाहाल नेतृत्वमा २०७९ पुस १० मा सरकार गठन भएको थियो। एमाले, रास्वपा, राप्रपा, जसपालयागत दलहरू संलग्न सरकारको नेतृत्व गर्दै दाहालले पहिलोपटक प्रतिनिधिसभाबाट २०७९ पुस २६ मा विश्वासको मत लिएका थिए।

त्यतिबेला प्रतिपक्षको बेन्चमा बसेको कायेसले समेत दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थियो। विश्वासको मतको प्रस्ताव निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्दै प्रतिनिधिसभा बैठकमा उपरिथ २७० सांसदमध्ये २६८ सांसदले

दाहालको पक्षमा मतदान गरेका थिए। उनको विपक्षमा राष्ट्रिय जनमोर्चाका चित्रबहादुर केसी र नेमिकिपाका प्रेम सुवालले मात्रै विपक्षमा मत राखेका थिए। राष्ट्रपति निर्वाचनसँगै दाहालले २०७९ फागुन दोस्रो साता एमालेसँगको गठबन्धन तोडेर कायेससँग सत्तायात्रा सुरु गरेका थिए। परिणामस्वरूप कायेसबाट राष्ट्रपति उम्मेदवार बनेका रामचन्द्र घौडेलको शीतल निवास यात्रा सुरु भएको थियो।

एमालेसँगको गठबन्धन तोडिएपछि दाहालले दोस्रोपटक २०७९ चैत ६ मा प्रतिनिधिसभाबाट विश्वासको मत लिएका थिए। दोस्रो पटक विश्वासको मत लिंदा दाहालको पक्षमा कायेस, माओवादी केन्द्र, जसपा, एकीकृत समाजवादी, जनमत पार्टी, लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी, नामारिक उन्मुक्ति पार्टी, राष्ट्रिय जनमोर्चा र स्वतन्त्र सांसदहरू प्रभु साह, अमरेशकुमार सिंहलगायत उभएको थिए। दोस्रो पटक विश्वासको मत लिंदा प्रधानमन्त्री दाहालको पक्षमा सदनमा उपरिथ २६२ सांसदमध्ये १७२ सांसदले पक्षमा भोट हालेका थिए। दाहालको विपक्षमा ८९ सांसदले राखे भने नेमिकिपा 'मत दिन' भने पक्षमा उभएको थियो।

गत फागुन २१ गते कायेससँगको गठबन्धन भत्केपछि प्रधानमन्त्रीले फेरि विश्वासको मत लिएका हुन्। कायेसले समर्थन फिर्ता लिएपछि सर्वैधानिक प्रावधान अनुसार दाहाललाई विश्वासको मत लिएका हुन्। सर्विधानको धारा १००(२) मा समर्थन गर्ने दलले समर्थन फिर्ता लिए ३० दिनाभित्र विश्वासको मत लिनुपर्ने प्रावधान छ।

मेचीनगरको वित्तीय प्रगति ३३ दशमलव ९२ प्रतिशत

मेचीनगर(प्रस)। भाषाको मेचीनगर नगरपालिकाको दोस्रो नगरसभाको चौथो अधिवेशन बुधवारबाट शुरू भएको छ। नगरपालिकाको सभाहालमा मेचीनगर नगरपालिकाको दोस्रो नगरसभाको चौथो अधिवेशनका अध्यक्षता नगर प्रमुख गोपालचन्द्र बुढाथोकीले गरेका थिए। २०७९ साल वैशाख ३० गते सम्पन्न स्थानीय तहले निर्वाचनपश्चात् जनप्रतिनिधि आएपछिको यो दोस्रो नगरसभाको चौथो अधिवेशन गर्ने हो। नगरसभाको उद्घाटन अवसरमा नार उपमुख मीन पोखेल उप्रेतीले अधिवेशनमा विनियोजन ऐन, २०८० लाई संसोधन गर्न बेको विधेयक, २०८० तथा प्राप्ति प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिन्।

संसार्त अनुदान, विशेष अनुदान, प्रदेश सकाबाट हातान्तरित कार्यक्रम संरक्षको विधिन उपस्थितिकमा संवीध सरकाबाट हस्तान्तरित अनुदान सम्पुक अनुदानस्वरूप प्राप्त भास्को बजेट र वडागतरूपमा विनियोजन गरिएको बजेट उनले प्रस्तुत गरेको थिए।

२०८० साल असार १० गते यस मेचीनगर नगरपालिकाको दोस्रो नगरसभाको तेस्रो

चालु खर्च ८३ करोड ८७ लाख ६४ हजार ५२ रुपैयाँ, पूर्जीगत खर्च ५१ करोड ७६ लाख ९६ हजार ५ सय २८ रुपैयाँ तथा वित्तीय व्यवस्थातर्फ २५ लाख रुपैयाँ रहेको उपप्रमुख उत्तराले जानकारी दिइन्। यसैरी, हालसम्मको वित्तीय व्यवस्थासहितको खर्चमा चालु खर्चतर्फ ३५ करोड ८५ लाख

अधिवेशनबाट चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि कुल १ अर्ब ३५ करोड ८९ लाख ६० हजार ५ सय ५५ रुपैयाँ र खर्च भएको कुल ४६ करोड १० लाख ३९ हजार ७६ रुपैयाँ घटाउँदा मौज्दात (बीको) रकम ८९ करोड ७९ लाख २१ हजार ४ सय ७८ रुपैयाँ रहेको छ। आन्तरिक राजस्वको हालसम्पर्को अनुपात र वास्तविक आय अनुमानित आयतर्फ : १२ करोड ८७ लाख रुपैयाँ र हालसम्पर्को वास्तविक आय ८ करोड ३९ लाख २८ हजार ४ सय ८२ रुपैयाँ अंथात ६५ दशमलव २१ प्रतिशत रहेको छ।

कार्यालयको क्षेत्र/ उपक्रेतनर्गत आर्थिक विकास शाखातर्फ वार्षिक बजेट ७ करोड ५ लाख ६७ हजार ६ सय ६९ रुपैयाँमध्ये ७६

❖ बाँकी तेस्रो पृष्ठमा

चालु खर्च ८३ करोड ८७ लाख ६४ हजार ५२ रुपैयाँ, पूर्जीगत खर्च ५१ करोड ७६ लाख ९६ हजार ५ सय २८ रुपैयाँ तथा वित्तीय व्यवस्थातर्फ २५ लाख रुपैयाँ रहेको उपप्रमुख उत्तराले जानकारी दिइन्। यसैरी, हालसम्मको वित्तीय व्यवस्थासहितको खर्चमा चालु खर्चतर्फ ३५ करोड ८५ लाख

अधिवेशनबाट चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि कुल १ अर्ब ३५ करोड ८९ लाख ६० हजार ५ सय ५५ रुपैयाँ र खर्च भएको कुल ४६ करोड १० लाख ३९ हजार ७६ रुपैयाँ घटाउँदा मौज्दात (बीको) रकम ८९ करोड ७९ लाख २१ हजार ४ सय ७८ रुपैयाँ रहेको छ। आन्तरिक राजस्वको हालसम्पर्को अनुपात र वास्तविक आय अनुमानित आयतर्फ : १२ करोड ८७ लाख रुपैयाँ र हालसम्पर्को वास्तविक आय ८ करोड ३९ लाख २८ हजार ४ सय ८२ रुपैयाँ अंथात ६५ दशमलव २१ प्रतिशत रहेको छ।

कार्यालयको क्षेत्र/ उपक्रेतनर्गत आर्थिक विकास शाखातर्फ वार्षिक बजेट ७ करोड ५ लाख ६७ हजार ६ सय ६९ रुपैयाँमध्ये ७६

❖ बाँकी तेस्रो पृष्ठमा

चालु खर्च ८३ करोड ८७ लाख ६४ हजार ५२ रुपैयाँ, पूर्जीगत खर्च ५१ करोड ७६ लाख ९६ हजार ५ सय २८ रुपैयाँ तथा वित्तीय व्यवस्थातर्फ २५ लाख रुपैयाँ रहेको उपप्रमुख उत्तराले जानकारी दिइन्। यसैरी, हालसम्मको वित्तीय व्यवस्थासहितको खर्चमा चालु खर्चतर्फ ३५ करोड ८५ लाख

अधिवेशनबाट चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि कुल १ अर्ब ३५ करोड ८९ लाख ६० हजार ५ सय ५५ रुपैयाँ र खर्च भएको कुल ४६ करोड १० लाख ३९ हजार ७६ रुपैयाँ घटाउँदा मौज्दात (बीको) रकम ८९ करोड ७९ लाख २१ हजार ४ सय ७८ रुपैयाँ रहेको छ। आन्तरिक राजस्वको हालसम्पर्को अनुपात र वास्तविक आय अनुमानित आयतर्फ : १२ करोड ८७ लाख रुपैयाँ र हालसम्पर्को वास्तविक आय ८ करोड ३९ लाख २८ हजार ४ सय ८२ रुपैयाँ अंथात ६५ दशमलव २१ प्रतिशत रहेको छ।

कार्यालयको क्षेत्र/ उपक्रेतनर्गत आर्थिक विकास शाखातर्फ वार्षिक बजेट ७ करोड ५ लाख ६७ हजार ६ सय ६९ रुपैयाँमध्ये ७६

❖ बाँकी तेस्रो पृष्ठमा

चालु खर्च ८३ करोड ८७ लाख ६४ हजार ५२ रुपैयाँ, पूर्जीगत खर्च ५१ करोड ७६ लाख ९६ हजार ५ सय २८ रुपैयाँ तथा वित्तीय व्यवस्थातर्फ २५ लाख रुपैयाँ रहेको उपप्रमुख उत्तराले जानकारी दिइन्। यसैरी, हालसम्मको वित्तीय व्यवस्थासहितको खर्चमा चालु खर्चतर्फ ३५ करोड ८५ लाख

अधिवेशनबाट चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि कुल १ अर्ब ३५ करोड ८९ लाख ६० हजार ५ सय ५५ रुपैयाँ र खर्च भएको कुल ४६ करोड १० लाख ३९ हजार ७६ रुपैयाँ घटाउँदा मौज्दात (बीको) रकम ८९ करोड ७९ लाख २१ हजार ४ सय ७८ रुपैयाँ रहेको छ। आन्तरिक राजस्वको हालसम्पर्को अनुपात र वास्तविक आय अनुमानित आयतर्फ : १२ करोड ८७ लाख रुपैयाँ र हालसम्पर्को वास्तविक आय ८ करोड ३९ लाख २८ हजार ४ सय ८२ रुपैयाँ अंथात ६५ दशमलव २१ प्रतिशत रहेको छ

केन्द्रीय प्रसारण लाइनको पर्खाइमा मामांखे गाउँ

भाषा(प्रस)। ताप्लेजुडको सिरिजन्जा गाउँपालिका ५ र ६ का गाउँ विद्युतवीहीन भएको दुई वर्ष भएको छ। विद्युतगृह पहिरोले बगाएसँगै गाउँले अहिले अन्धकारमा बस्न बाध्य भएका हुन्। विद्युत उत्पादन गर्ने टाउँ नै नभएसँगै अहिले केन्द्रीय प्रसारण लाइनको पर्खाइमा बस्न बाध्य भएको सिरिजन्जा -६ स्थित लक्ष्मी माध्यमिक

नभएकाले अँच्यारोमा बस्न बाध्य भएका छन्। केही घरपरिवारले भने माङ्गेल प्रयोग गरेर टुकीको प्रयोग गरेको शिक्षक भद्राईले बताए। गत २०८१ साल असार २ गते रात अविरल वर्षासँगै गएको पहिरोले विद्युतगृह बगाएको सिरिजन्जा -६ मामांखेका वडाध्यक्ष शुक्रजार मावोले बताए। उनका अनुसार खाक्सेवा

टीका मावोले बताए। सोही बखत पहिरोले गर्दा उक्त गाउँपालिकामा दुई जनाले ज्यान गुमाएका थिए भने ६३ घरपरिवार पूर्णस्तम्भा विस्थित हुन्।

पहिरोले विद्युतगृह बगाएसँगै अहिलेसम्म विद्युत जडान नैहुँ अन्धकारमा बस्न बाध्य हुन्नपेको मामांखेका स्थानीय सिक्कवीर लिम्बूले बताए। गाउँमा आपातविपत् पर्दा र मानिस बिरामी पर्दा बिजुली बतीको अभावले बढी समस्या हुने गरेको उनको भनाइ छ। मोबाइलको ब्याट्री चार्ज गर्न नपाउँदा आफ्ना आफान्तसँग सञ्चार सम्पर्क गर्न समस्या हुन्ने आएको मामांखेका सुने लिम्बूले बताए। लामो समय बिजुली बती नबैपछि विद्यार्थीको पठनपाठनमा प्रत्यक्ष असर परेको स्थानीयवासीको गुनासो छ। विवाहलगायत्रका सार्वजनिक कार्यमा बिजुली बती नबैपछि जेनेटरको प्रयोग गरेर काम चलाउँदै आएको स्थानीय हक्क मावोले बताए। जेनेटर प्रयोग गरी बती बाल्दा धेरै खरिचिलो हुने गरको स्थानीयको भनाइ छ।

विद्युतगृह का शिक्षक मानप्रसाद भद्राईले बताए। विद्युतगृह पहिरोले बगाएसँगै मामांखे गाउँ विद्युतवीहीन भएको हो। उनका अनुसार घरपरिवारले सोलर प्यानल खरिद गरेर प्रयोग गरिएका छन् भने अर्थक्ष अवस्था कमजोर परिवार भने सोलासमेत खरिद गर्ने अवस्था

खोलोबाट ७५ किलोवाटको लघु जलविद्युत आयोजनाले सिरिजन्जा -५ पेदाड र ६ मामांखे गाउँमा छ सम घरले उभोग गर्दै आएको थियो। पहिरोले लघु जलविद्युतगृह बगाएसँगै अन्धकारमा बस्न बाध्य भएको खाक्सेवा खोला लुधजलविद्युत उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष भनाइ छ।

विद्युतगृह राख्ने टाउँ नै नहने गरी पहिरोले

बगाएर लगेकाले अब त्यस टाउँमा पुनः विद्युतगृह निर्माण गर्न समस्या भएको खाक्सेवा खोला लुधजलविद्युत उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष मावो बताउँछन्।

चैतमा बैंक ब्याजदर अभ्य घट्दै

आर्धवार्षिक मौद्रिक नीति समीक्षामार्फत संस्थागत निक्षेपकार्ता निक्षेपको निक्षेपको ब्याजदरभन्दा व्यक्तिगत निक्षेपकार्तो ब्याजदर एक प्रतिशततम ब्याजदर ८ दशमलव ५ प्रतिशत तोकेको थियो।

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

भएको हो।

हाल संस्थागत निक्षेपकार्ता र व्यक्तिगत मुद्दी निक्षेपकर्तावीच ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत छ। हाल बैंक तथा वित्तीय संस्थामा पर्याप्त मात्रामा तरलता रहेको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर १ प्रतिशत कायम गर्नुपर्ने नीति लिएको थियो। तर, अहिलेको परिवर्थनिति ब्याजदर अभ्य घटाउनुपर्ने अवस्था सिर्जना गरेको राष्ट्र बैंक स्रोतले बताएको छ। यसैरी, वित्त

चैतमा निक्षेपको ब्याजदर यो बिन्दुबाट अभ्य तत भर्ने सम्भावना रहेको बैंकर संघका अध्यक्ष तथा एनएमवी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) सुनिल केसीले बताए। उनसे अहिले बैंकको चुनौती लागत लगभग ७ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको र बैंकने थप निक्षेपको ब्याजदर थप बढाउन नसक्ने अवस्था रहेको बताए।

बैंकर्स संघका अनुसार राष्ट्र बैंकले ब्याजदर घट्ने क्रमलाई स्थिर बनाउन संस्थागत र व्यक्तिगत ब्याजदर अन्तर

सम्पादकीय

गुन्दी जोगाओं

गत स्थानीय निर्वाचनको समयमा मेवीनगर ४ का वडाध्यक्ष अर्जन कार्कोले आफू वडाध्यक्षमा निर्वाचित भए कुर्सीमा नवाउने घोषणा गरेका थिए। त्यही भएर गत वर्षको जेठ १२ मा शपथ लिएरहाउन्ते उनले गाउँपाली बुकेका गुन्दी आफ्नो कार्यकक्षमा ओढ्याए। सदस्यहरूलाई पनि गुन्दी र पिरा ओल्याइदिए। कुर्सीमा मच्चिएर बस्ता जनताप्रति जिम्मेवारीबोध नहोला कि भन्ने लाग्ने वडाध्यक्ष कार्कोले उपरखुटी लाएर भन्न फल्टी कसेरै जनसेवा गर्न थाले।

वडाध्यक्षको कार्यकक्षमा भित्तामा पनि सिर्जना देखिन्छ। भित्तामा चराको गुँडू छ। सँगै गुलेली झन्डिएको छ। पासो थाने किलो पनि छ। स्थानीयता फलिक्ने दाम्नो, नाम्नो, दुना, टपरी र बौसका हस्तकला पनि छ।

उपसभामुख इन्विरा रामामगरदेखि पूर्वसंचिव चन्द्रकुमार चिमिरेसम्मले उनको कार्यकक्ष हेरेर तरिफ गरेका छन्। गुन्दीमा बस्ता सुस्ता धेरैले खिस्तीट्युरी गरे। तर, अहिले धेरैले उनको फरक शैलीको प्रेसंसा राख थालेका छन्।

पछिलो समय गाउँघरमा परालबाट बनाइने गुन्दीको प्रवलन हराउदै गएको हो। प्रविधिको विकाससँगै धनको परालबाट बनाइने गुन्दी बुनेपछी प्रवलनसमेत हराउदै गएको हो। गाउँघरमा फाटफुटु मन्त्र गुन्दी बुनेपछी गरेको देखिन्न।

पाकेको धन काटेर भाटपछि धन र पराललाई अलग बनाई गुन्दी बुनका लागि अलि लामो र सल्लो पराल छुट्याएर बैकी पराललाई दाईँ हाल्ने प्रवलन थिए। ताप्लेजुडुको खेवावोला गाउँपालिका- १ दुरोगाँधीकी चन्गुद्वारीकला तामाड पाहुना आउदा नयाँ गुन्दी ओङ्गारेर स्थानत गर्ने गरेको सम्भन्धिन्न।

'पराललाई सुकाइसकोपछि हिँडेको समयमा तानबाट गुन्दीबन्दिन्यो हातले बुकेका गुन्दी पहिला प्रश्नतै हुथो हरेको आ-आफ्ना घरमा गुन्दी बुथे,' उनले भनिन्, 'आजकाल त त्यो बलन भक्टौ भक्टौ हराइसक्यो सबैका घरमा ल्यास्टिकका रेडिमेड म्याट नै प्रयोग हुन्नार्।'

परालबाट बनाइएको गुन्दी बलियो र न्यानो त हुन्छ तै यो सहजै कृहिने भएकोले वातावरणलाई समेत हानिकारक हैँदैना गुन्दी वर्षभरि ओल्याउन, बस्त, अन्तपात सुकाउन र आफ्कल्लाई उपहारसमेत दिइन्नयो।

विवाह गर्दा मण्डपमा बेहुला बेहुलीलाई राजन पनि परालको नयाँ गुन्दी नै राज्ञे चलन रहेको स्थानीय ९० वर्षीय कृष्णमाया आचार्यले सुकाइन्। 'मेरी नातीनीको विवाह केहि दिनमा आउँदै छ तर, परालको गुन्दी नै पाइँदैन,' उनले भनिन्।

गुन्दी मात्र नभएर मकैको पात र खोस्टाबाट बनाइने चक्टीसमेत गाउँघरबाट लोप हुने अवस्थामा छन् वर्षायाममा पाकन लागेको मकैको बोटबाट सुकका पात टिपेर चक्टी बनाइन्यो। 'पोक्सर (बोस्ट)बाट पनि चक्टी बनाउने चलन थिए,' कृष्णमायले भनिन्, आजकाल त सबै बजारबाट किनेर ल्याइएका प्लास्टिकका वस्तुको नै प्रयोग भइरहेको छ।

पुराना पुनर्संसार भएका सीपमा पछिलो पुस्ताने चासो नदिँदा यस्तो अवस्था आएको हो।

• डा. दामोदर रेमानी

स्थानीय तहमा व्यवस्थापकीय अभ्यास

स्थानीय तहको व्यवस्थापकीय अधिकार गाउँ सभा र नगर सभामा निहित रहन्छ। गाउँ सभा र नगर सभाले सेविधानको अनुसूची-८ र अनुसूची-९ वर्मोजिमका अधिकार सूचीमा उल्लिखित विषयमा आकुन बनाउन सक्छ।

नेपालको सेविधान २०७२ को कार्यान्वयनपछि नेपाल एकत्रित राज्यप्रणालीबाट सँगीय लोकतात्त्विक राज्यमा विधिवत् रूपान्तरण भयो। सेविधानिक व्यवस्था अनुसार सँगीय लोकतात्त्विक गणनात्र नेपालको मूल संरचना सङ्ग, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको हुने र राज्य शक्तिको प्रयोग यी तीने तहले गर्नु। नेपालको सेविधानको भाग-५ मा स्थानीय तहलाई उल्लेख छ, जस अनुसार स्थानीय तह अन्तर्गत गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला सभा रहने व्यवस्था गरिएको छ। ७७ वटा जिल्ला छन्। ७५२ वटा स्थानीय तह छन्, जसमा छ वटा महानगरपालिका, ११ वटा उपमहानगरपालिका, २७६ वटा नगरपालिका, ४६० वटा गाउँपालिका र ६,७४३ वटा छन्। यी संरचना नै निकटम दुरीमा रहेर जनतालाई सेवासुविधा उपलब्ध गराउने भरार्ने निकाय हुन्। यसै गरी अनुसूचितको अनुसूची-८ ले स्थानीय तहको एकल अधिकार र अनुसूची-९ ले सङ्ग, प्रदेश र स्थानीय तहको सभापति अधिकार तोकेको छ। यी अधिकार सूची नै स्थानीय आवश्यकता सम्बोधनका लागि मूल आवश्यकितालाई हुन्।

स्थानीय तहमा कानुन निर्माणका लागि स्थानीय व्यवस्थापकाको व्यवस्था सेविधानले गरेको छ। यो व्यवस्थापकाका गाउँ सभा र नगर सभा रहन्नन्। गाउँ सभामा गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष, गाउँ कार्यपालिका उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष, प्रत्येक वडाबाट निर्वाचित चार जना सदस्य, दलित, वातावालीका, महिला, आमा समूहरू, बाल कल्ब, स्थानीय गैसरकारी संस्थाहरू, सहकारी संस्थाहरू, निकटम भएका संकायको महत्वपूर्ण भूमिका रहने गर्ने गर्छ। गाउँ कार्यपालिका वातावालीका नै कार्यपालिकालाई उपलब्ध गर्नु जनताको तहमा गएर व्यापक छलफल र जन सहभागिताबाट बजेट तर्जुमा गर्नुर्ने व्यवस्था छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने, छलफलमा वातावालीका, महिला, आमा, अदिवासी, जनजाति, मधेशी, दलित, अपाक्रता भएका, सीमान्तकृत, पिछडा वर्गलागायत सबै समुदायको अर्थपूर्ण उपस्थिति हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने पर्छ। वडाको क्लस्टरमा अर्थत् बस्ती स्तरमा भएका छलफलबाट छ्नोट भएका आयोजना वातावालीका नै कार्यपालिका सूची तयार गरी वडा समितिमा ऐसो गर्नु पर्छ। टोल बस्ती स्तरबाट प्राप्त आयोजना वातावालीका नै कार्यपालिका अर्थत् बस्ती स्तरमा भएका छलफलमा र जन सहभागिताबाट बजेट तर्जुमा गर्नुर्ने व्यवस्था छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने, छलफलमा वातावालीका, महिला, आमा, अदिवासी, जनजाति, मधेशी, दलित, अपाक्रता भएका, सीमान्तकृत, पिछडा वर्गलागायत सबै समुदायको अर्थपूर्ण उपस्थिति हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने पर्छ। वडाको क्लस्टरमा अर्थत् बस्ती स्तरमा भएका छलफलबाट छ्नोट भएका आयोजना वातावालीका नै कार्यपालिका सूची तयार गरी वडा समितिमा ऐसो गर्नु पर्छ। टोल बस्ती स्तरबाट प्राप्त आयोजना वातावालीका नै कार्यपालिका अर्थत् बस्ती स्तरमा भएका छलफलमा र जन सहभागिताबाट बजेट तर्जुमा गर्नुर्ने व्यवस्था छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने पर्छ।

स्थानीय तहमा कानुन निर्माणका लागि स्थानीय व्यवस्थापकाको व्यवस्था सेविधानले गरेको छ। यो व्यवस्थापकाका गाउँ सभा र नगर सभा रहन्नन्। गाउँ सभामा गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष, गाउँ कार्यपालिका उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष, प्रत्येक वडाबाट निर्वाचित चार जना सदस्य, दलित, वातावालीका, महिला, आमा, अदिवासी, जनजाति, मधेशी, दलित, अपाक्रता भएका, सीमान्तकृत, पिछडा वर्गलागायत सबै समुदायको अर्थपूर्ण उपस्थिति हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने पर्छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने पर्छ। टोल बस्ती स्तरबाट प्राप्त आयोजना वातावालीका नै कार्यपालिका अर्थत् बस्ती स्तरमा भएका छलफलमा र जन सहभागिताबाट बजेट तर्जुमा गर्नुर्ने व्यवस्था छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने पर्छ।

स्थानीय तहमा कानुन निर्माणका लागि स्थानीय व्यवस्थापकाको व्यवस्था सेविधानले गरेको छ। यो व्यवस्थापकाका गाउँ सभा र नगर सभा रहन्नन्। गाउँ सभामा गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष, गाउँ कार्यपालिका उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष, प्रत्येक वडाबाट निर्वाचित चार जना सदस्य, दलित, वातावालीका, महिला, आमा, अदिवासी, जनजाति, मधेशी, दलित, अपाक्रता भएका, सीमान्तकृत, पिछडा वर्गलागायत सबै समुदायको अर्थपूर्ण उपस्थिति हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने पर्छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने पर्छ। टोल बस्ती स्तरबाट प्राप्त आयोजना वातावालीका नै कार्यपालिका अर्थत् बस्ती स्तरमा भएका छलफलमा र जन सहभागिताबाट बजेट तर्जुमा गर्नुर्ने व्यवस्था छ। यसका लागि सम्बन्धित वडाका सदस्यको संयोजनमा बडालाई क्लस्टरमा विभाजन गरी पठाउनु पर्ने पर्छ।

तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ का व्यवस्थाले जनताका आधारभूत अवश्यकताको परिवर्ती गर्ने उत्तरदायित्व र स्थानीय तहमा रहनुपर्ने छ। स्थानीय तहमो बजेट निर्माणको भागमा उल्लिखित विषयमा आकुन बनाउन बाट अर्थात् 'बटम अप' अवधारणामा आधारित छ। स्थानीय तहमो बजेट निर्माणको महत्वपूर्ण पक्ष भएको जनताको बस्तीसम्बन्धी अवधारणा अर्थात् बटम अप अवधारणामा आधारित छ। स्थानीय तहमो बजेट निर्माणको महत्वपूर्ण पक्ष भएको जनताको बस्तीसम्बन्धी अवधारणा अर्थात् बटम अप अवधारणामा आधारित छ। स्थानीय तहमो बजेट निर्माणको महत्वपूर

